

de două ori în septemana: Joi-a și sâmbăta; era când va pretinde înțelegerea materielor, va eși de trei sau de patru ori în septemana.

Prețurile de prenumerațiune,

pentru Austria:
 la întregu 8 fl. v. a.
 jumătate de anu 4 fl. v. a.
 lunară 2 fl. v. a.
 pentru România și străinătate:
 la întregu 12 fl. v. a.
 jumătate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespundinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune Stationgasse Nr. 1, unde sunt a se adresa si corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea sau apeditura; câte vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anunile si alte comunicatiuni de interesu privatu — se raspunde câte 7 cr. de linia; repetirile se facu cu pretu scadutu. Pretiulu timbrului câte 30 cr. pentru una data se antecipa.

Republica — ca printr'unu farmeca! Pesta, in 15 fauru n. 1873.

Audi, lume nouatate: a trei-a Republica, si inca romana, s'a instalatu marti-a noastra in Madridu, in celu mai demnu și mai frumosu modu din lume, fora sanșura sguduiri!

Si apoi — lumin'a si libertatea se progresedie, se nu afe terenu in poporului; tiranii se fia sicuri o în scaunulu puterii si abuseriloru!

Duoi ani si douăe luni sunt, de cându sepele italianu de Aosta, chiamatu de Regele Curtiloru legelative din Spania, aplausulu comunu, a ocupatu Tronulu de Regele Amadeu.

Alegerea sa a avutu locu mercuri 4/16 noemvre 1870, cu 191 de voturi, între 315.

Si — marti-a trecuta, in 11 fauru 1873, Curtile legiutorie ale Spaniei — unanimitate primira abdicarea de Tronu, printru sine si pentru urmatorii sei, a Regei loru Amadeu! si decretara Republica cu 256 de voturi dintre 288 ale membrulu Curtii impreunate, adeca Senatu Camera.

Es-Regele Amadeu, condusu de o delegatiune a Curtiloru legelative, in data alecata cu ai sei spre Lisabona, de unde s'a imbarcatu spre Roma. Asia — printru asta data rol'a sa este finita.

In actulu de abdicatiune, Regele Amadeu a spus:

„De la Tronu prin aceea, că tiér'a e de a se incercările lui d'a o imbecilitate cu sine, nu i-a succesu, si fiindu că vré se si calce juramentulu depusu printru constitutiune, nu-i remane, de unde — a renunțat. — „Elu nu voiesce sa fie rege numai unei partite, nu voiesce sa stepanésca calcandu legile; tiene tóte incercările mai departe de fora folosu; a declarat că s'a insielatu in sperantiile sale, vedindu pre spanioli in lupte narmate unii contra altora!”

Ce omu minunatu acestu — fostu rege; intr'adeveru nebu de rege!

Altfeliu sunt regii de rondu. Aceia tocmai calca tóte parolele si juramintele; celora li cresce inim'a candu vedu că oporale loru se manca unele pre altele; — aceia chiar numai câte pre o clasa de omu clica séu nationalitate séu partita se adima, carei apoi dau préda tierile si oporale!

Curiosu; — Amadeu fuge, de cealalta cauta si cultiva cu straduintia! Elu, slabu, prostu rege; n'a fostu de elu domnia. Bine că s'a dusu. Calatoriá fericita! —

Am dori ca stimabili cetitori ai nostri se frundiarésca „Albina”, incependu de la nr. 97 alu anului 1870, si se se convinga, de câte ori noi am predisu, de ce-a astadi s'a intemplat; — ba unepori ne temeamu, că bietulu Amadeu o s'o patiesca casi Massimilianu de Abisburgu in Mexico! —

In data dupa urmat'a sa alegere, noi in 7/19 noemvre 1870 am scrisu intru altele mai multe:

„Spania — si ea cu rege!”

„Sunt miserabili poporale, — pré miserabili. Alegu domni stepanitori si li arunca capestrulu in capu. Dar capestrulu nu este pentru domni stepanitori!”

„Nu se mai dá astadi iubire nimeni, de câtu pentru iubire; nu se mai aduocu de buna voia, din inima curata — sacrificia astadi, de câtu pentru sacrificia.”

„Pentru ce in astfelu de imprejari a mai oferit si a mai primit coróne?”

„Compatimim pre regele ce-lu alsera spanioli; — precum compatimim astadi pre Carolu din Romania!”

Profeti'a nóstra s'a implinitu. — Bagati séma că — curendu au se se implinesca si cele lalte câte am mai facuti in colónele acestei foi, si a nume cele despre trist'a sórte ce are s'ajunga pre insolentii si ingamfati magiari, astadi la potere! —

Destulu că, dupa primirea abdicatiunii regelui Amadeu de curtile legiutorie impreunate, acestea in cea mai buna intielegere si armonia se constituira ca „Curtile suverane in Spania”, si dupa ce votedia regelui respunsu si i tramitu o deputatiune carea se-lu petreca pan' la fruntaria, si dupa ce decretedia Republica, — alta dia, mercuri in 12 fauru, procese la alegerea ministeriului nou, (de óra-ce cu primirea abdicatiunii totu de o data primise si demisiunea ministeriului Zorilla;) si au esitu alesi: Figueras, ministru-presedinte, cu 244 de voturi, Castelar, min. de esterne, cu 245 voturi, Beranger, la marina, cu 246, Nicol. Salmeron la justitia cu 242 voturi, Echegaray la finantie cu 242 voturi, Fr. Salmeron la colonii cu 238, Margall la interne cu 243 voturi, Cordova la arme, cu 239 voturi, Bacerra la lucrările publice, cu 233 voturi.

Astfelu guvernulu republicanu instalandu-se, presedintulu, d. Figueras, a dat unu discursu, intru carele mai antaiu de tóte constata, că alegerea a fostu in cea mai deplina mesura libera si fora contradicere, că alegerea persónei sale este din consideratiunea programei si tientei sale, de unde deca Orense, conducatoriulu principale alu acelei politice ar fi in adunare, de sicuru alegerea ca-dea pre elu; in fine elu pronunțat că Republic'a este intemeiata pre baze firme pentru totu de un'a, că — Spania in urmare si-va recascigá influinti'a ce i compete in apusulu Europei, si că esemplulu Spaniei lu vor urmá si celelalte popora latine!

Pacea si liniscea nu s'a turburatu de felu in tóta tiér'a; ér Madridulu séra a iluminatu.

Astfelu, pre candu in Versalia monarchistii se opintescu a surpá Republic'a si a instalá érași unu tronulu putredu, in Spania frumosu Republic'a se instala dupa tóte formele. Ministrii nou-alesi toti sunt cunoscuti de barbati de principia republicane, unii inesa de colórea lui Thiers, totusi parte mai mare Gambettisti, de nuanti'a lui Castelar. —

Dupa cele mai nóue sciri ce avemu, Regimulu Republicei de Nord-America s'a grabitu a recunosce Republic'a spaniola, si noi credemu că referintiele incurcate intre aceste douăe poteri, pentru Cuba, acuma mai usioru se vor limpedi. —

Precandu Republic'a astelii triumfa in Spania, d. Thiers in Versalia stá se se iee de capu ou monarchistii sei. Incercările sale de impatiune cu comisiunea de 30 n'au succesu, si reportulu acesteia astadi este se se substérna adunării nationale. Dar despre acést'a in numerulu viitoru mai pe largu. —

Este fapta complinita că, dlu Tóth Vilmos, nesdravenulu ministru regiu magiaru de interne, si-a datu dimisiunea Foile guvernementali, in contra faimeloru ce de multu se respandescu din Viena mai vertosu, cumca adeca acestu d. ministru, din privintie mai nalte a fostu destinatulu se cada, si asiá dara, că mor-

bulu de carele elu patimesce de mai multe septemani, este unu morbu politicu, — in contra acestoru faime foile guvernementali afirma cu multa positivitate, că — intr'adeveru din cause de sanetate si obosire, la intetirea familie sale, si-a cerutu deslegarea din naltulu postu.

Ei bine, dar pre candu foile oficióse sustienu acést'a, éta cum se sprime totu de o data „P. Napló”, adeveratulu organu alu partiei deákiste:

„Multa munca, multa lupta, multe scene neplacute — si pucina recunoscintia: acést'a este istoria scurta a acelei cariere ministeriale, ce adimane are se se curme!”

Citatulu organu redica pana in ceriu meritele, capacitatea si activitatea dlui Tóth, si pronunțat că — elu va remané neuitabilu!

Noi — numai atât'a recunoscemu, că reactiunea in siepte tieri si preste siepte mări de cautá cu lamp'a nu si-ar fi potutu afá o unelta mai dibace, nici pentru poporale nemagiare unu bicu alu iadului mai dorerosu, de câtu a fostu dlu Tóth Vilmos.

De altmintrelia — noi pururia am cetitu si am auditu că, despotismulu este mai recunoscetoriu unelteloru sale, de câtu poporulu apertoriloru sei; — este si naturalu căci jáfuitorii mai multu potu dá, de câtu jáfuitii; despre dlu Tóth V. se dice că, ca advocatu abiá avea pana de tóte dilele, ér astadi ar posiede vr'o douăe seu se plange, pentru „pucina recunoscintia!”

Dóra dlu Tóth Vilmos ar fi doritu, ca densulu pentru servitiile facute reactiunei, in tipu de recunoscintia prin faptorii reactiunei se fia redicatu la Tronu!

Noi am disu si dicemu: acést'a este caracterulu domniloru astadi la putere si a unelteloru loru, că — sunt fora satiu; si-au vendutu consciinti'a, si — ar vré se inghita lumea intréga!

O se vedeti cum vor s'o patiesca supremii faptoari ai statului cu aceste unelte ale loru! —

Astadi in Cas'a reprezentantiloru Dietei unguresci se astépta o discussiune interesante, a supr'a unei cestiuni de principiu, unui casu neprevédutu in lege. Casulu ne privesce mai de aprépe si pre noi romani, si a nume pre ardeleni.

Este cunoscutu că orasiulu Hatiegu din Transilvania a alesu deputatu pre dlu Elia Macelariu, si asemenea este sciutu că acestu omu ca passivistu, nu numai nu s'a infacislatu, si nici mandatulu nu si-l'a presentatu la Dieta.

In urmarea acestora unii, de buna séma spani — din Hatiegu, au petitiunatu la Camera, plangendu-se că nu sunt reprezentati. Camera a creditu că — va speria pre dlu Macelariu, deca va constata mai antaiu alegerea sa despre carea se prefacea că n'ar avé cunoscintia.

Ei bine; acum alegerea facuta s'a constatatu si este ca Camera se ié decisiune, se misce intr'unu meru fórte acru. O se vedeti că se se fia fórte acru; căoi are se se statorésca tu principiu — nu dupa privintiele logice, ei in ura séu temere facia de o natiune renitinte intru fericirei decretate a supr'a sa de domni magiari!

Logic'a ar fi, ca dlu Macelariu se fia proceatu de prasiedintele Casei, a si presentatu mandatulu si a se infacislat. Dar fiindu că domni despoti ai nostri potu se prevéda si se se tema, dlu Macelariu la acést'a provocare li va dá unu respunsu, si o declaratiune, pre cum o urita ér, carea uritu li-ar blamá, in faof'a lu-

mei culte, de aceea noi credemu că densii vor sari peste logica, intocmai precum saru peste tóte legile morale si — vor decretá ceea — a la metropolá din Cernauti! —

In Aradu de poimane, adeca de luni in 5/17 fauru incepundu, se intrunescu la siedintie ordinare Delegatiunea nóstra congresuale pentru afacerile despartirei ierarchice, avendu á luá in revisiune actele comisiuniloru pentru comunele mestecate, precum si a desbate mai alte cestiuni de urgentia si importantia. Siedintiele de buna séma se vor continuá mai multe dile.

Éra pre joi-a viitoria, adeca pe 8/20 fauru este convocatu la adunare totu in Aradu Consistoriulu plenariu eparchialu, spre a desbate si pune la cale cele necesari pentru sinodulu diecesanu de la dominec'a Tomei, precum si pentru alte afaceri mai momentóse. —

Din Viena ni se scrie:

Aiciá totu proiectulu legi electorale este, care tiene in iritatiune spiritele. Nentismulu centralisticu, crede mortisiu, că — nu este mantuire pentru elu, — adeca pentru scopulu seu de a prepará pe Austro-Ungaria poliglota pentru Germania cea mare, — de câtu prin introducerea unei legi electorale, dupa modelulu celei unguresci, carea se faca posibilu, a compune din poporatiuni indoitu de númerose negermane, o reprezentan-

toemai cum li-a succesu acést'a domniloru magiari prin a loru constitutiune, prin a carei aplicare asiatica, reprezentanti'a tieriei, a unei tieri cu 2/3 partii nemagiare, este intréga integritia magiara, nu numai dispunendu liberu de sangele si averea maioritatiei nemagiare, ci inea mai batjocurindu pre acést'a degradata maioritate nemagiara si cu insinuatiunea, că — „asiá vre ea, că — numai in domni si stepanirea magiara are incredere si numai pentru scopurile magiare are inima si pricepere!”

Acestu succesu, acestu curiosu esemplu de insielatiune magiara, nu li lasa domniloru din Viena repausu, ci ei diu'a nóptea lucra pentru de a si creá asemenea lege, si de a introduce asemenea procedura blastemata!

Si — lucrulu de diumetate ar fi succesu. Elementulu celu mai puternicu, celu cheicu din Boemia si Moravia, prin passivitatea sa s'a datu la o parte, in câtu in senatulu imperialu nu compenesce nimic'a; — a remasu numai inca polonii, cari prin nrulu si calificatiunea loru politica-nationala ar mai poté face impedeări, ar poté trage o dunga preste planulu nemtiloru!

Cine inesa sunt dd. poloni, — de ce felu de spiritu sunt ei condusi, „Albina” de curendu desvoltá si aréstá fórte bine, inea pana a nu se fia adunatu si decisu ei in acést'a cestiune. Acuma, dupa cele mai nóue sciri, cari se confirma in diaria, decisiunea loru este asiá dicendu afora de tóta dubietatea. Guvernulu vienesu, ér urmandu esemplulu domniloru magiari, a facutu din MSa pre agintele seu politicu. MSa a chiamatu pre guvernatoriulu Galitiei, contele Goluchowski, la sine si l'a ingagiatu, se cascade ori cu ce pretiu pre reprezentantii poloni de la senatulu imperialu; Goluchowski si-a facutu detorinti'a, si — a spartu clubulu, pan' aci solidarulu alu poloniloru, ruzpéndu din elu pe vr'o 25 de inisi, parte mai mare ampioiati, prin diferite promisiuni precarie si ilusorie, si astfelu maio-

risandu pre cei vr'o 11—12 resistinti! — Triumfulu nemtiloru este mare; incuviintiarea monarchiului pentru propunerea legei electorale a urmatu, si tocmai pre astadi acea propunere se astépta!

Pesta, in 3/15 fauru 1873.

Diet'a Ungariei, in cas'a representantiloru, intréga diu'a de ieri s'a certatu pentru list'a civile, adeca pentru uroarea ei cu unu milionu. Printr'o lege formale list'a civile este regulata pe 10 ani, intr'o cifra de 3,350,000 fl. la anu; acuma ministeriulu vine si dice ca, atát'a nu ajunge, ci se se mai adaugo unu milionu. Stang'a moderata incarca cu imputatiuni pre ministeriu pentru acésta cerere, mai vertosu ca cere milionulu si pe anulu trecut 1872, dar in fine — ca se nu apara neleiace si anti-monarchice, se pléca a votá sum'a. Altfeliu stang'a estrema. Acést'a spune curatu, ca urcaree listei civile este nemotivata si este astadi, candu tier'a se afla in cea mai mare calamitate financiaria, unu lucru *condemnabilu*; deci ea denegá respicatu incuviintiarea si cerú votare nominale, carea facendu-se, 44 de deputati se pronouciara in contra propunerei, ér maioritata de 227 primí — firesce — *urcaree*.

Este memorabilu, cum unii dd. din stang'a motivara primirea. Despre argumentulu lui Tisza Kálmán amintiramu mai susu, si acél'a astadi in foi se spica astfelu, ca — érá a se alege intre a votá unu milionu curtii domnitórie, séu a o rumpe cu ea, — ori — cum se sprima „P. Lloyd“, a turburá referintiele intre tiéra si Corona. *Cernatony* merse in declaratiunea sa si mai departe; elu dice ca, „din consideratiunea cá de la 1867 cas'a regale petrece mai multu in Ungaria si cá este mai amica natiunei magiare de cátu a fostu candu-va, i voté-dia milionulu.“

Va se dica: *domnii magiari cu milióne din pung'a tierii poliglote, mergu a-si areté leialitatea catra cas'a domnitórie si a o remunerá pre acést'a, pentru cá petrece totu intre ei si li este atátu de amica!* — Ce va se dica acésta amici? — cine nu scie, cine nu samte pre tóta diu'a o amaru?!

Ce nóa ni pare reu, fórté reu e, cá nime nu se gasi dintre deputatii nostri, carele se vré spune lumei: *de unde vine, de list'a civile — se 1/2 milióne nu ajunge!* Se vré areté cá — ce abusu facu domnii de list'a civile, cum ei propunú, séu celu pucinu lasa pre Maiestátile loru a dá cáte 60,000 fl. pentru teatralu magiaru si alte scopuri, ce nu se potriuescu cu destinatiunea acelu fondu, prin cari dárúiri — Cas'a domnitórie se aréta inea si nedrépta catra cele lalte natiuni si popóra credintióse, cari avendu o mia de trebuintie, pre langa aceea cá Diet'a nu le considera de felu, apoi list'a civile inea li mai aréta despretiu, spriginindu numai scopuri magiare. Éta caus'a, pentru carea dlu ministru *Kerkápoly* rogá si ér rogá, se nu céra motiivarea speciale a necesitáti de urcare a listei civile!

Pesta, in 14 fauru n. 1873.

(*Sórtea proieptulu de lege pentru colonisti, in Cas'a magnatiloru.*) — In nrulu trecutú uitaramu se spunemu — celoru multi pre cari li interesédia, despre sórtea ce ajunse proieptulu de lege pentru regulara colonistiloru — in Cas'a magnatiloru.

In diu'a de 5 fauru n. obieptulu a fostu la ordinea dilei, si — intr'adeveru s'a intemplatú ceea ce se cobíá. Ministerulu de justitia a datu man'a, firesce in co'ntielegere cu guvernulu istregu, — cu boerii cei contrari rescumperári si improprietárei acelu colonisti, cari tienu pamenturile pre timpu detiermunitu.

Ministrulu in comisiunea concerninte a Casei de susu se se fia ingagiatu cá, guvernulu pre acei colonisti, cari ar remané fora pamentu de subsistintia, ii va mutá si provedé cu pamentu in bunurile de atatu. In siedintia dlu ministru acésta promisiune n'a repetit'o, si asiá ea nici nu póte fi, de cátu o *amagire*.

Destulu cá magnatii, in co'ntielegere cu parintesculu guvernulu, a returnatu proieptulu de lege la Camer'a deputatiloru — cu propunerea, ca acél'a se fia modificatu astfelu, cá *colonistii, cari nu potú dovedé cumca posedu pamentulu de astadi fora terminu, adeca pentru vecta, se fia lasati a se invoi cum vor poté cu proprietarii in privint'a pamentulu, nefindú proprietarii prin lege obligati a li dá macar cátu de pucinu estravilanu!*

In celelalte privintie boerii n'au fautu

nici o exceptiune. Avemu se asteptámu acuma votulu Casei reprezentative, la carea dejá a trei-a óra este se vina in deslatare acésta cestiune! —

Pesta, in 1/13 fauru.

Liberalulu si constitutiunalulu ministeriu imperatescu din Viena, facia de pornirea cehiloru federalisti din *Boemia* si *Moravia*, cari preoum am amintitu si noi la rondulu nostru, in momentu, pentru vindecarea gravaminiloru loru celoru mari si multe, a adoptatu calea de petitiuni in massa catra *Domnitóriu*, — reourse la cele mai arbitrare, si ordinare modilóce ale absolutismulu, oprindu nu numai adunárele poporale, convocate pentru scopulu de desbateré a sup'r'a acelu petitiuni, ci mergendu pana a confisacá tóte astfelu de petitiuni, ce se depusesera in locuri publice, precum in catedrale si ospetárii, si prin localitatile diferiteloru reuniuni si redactiuni, pentru d'a poté fi vedute si subscrise de ori si cine!

Astfelu Regimulu imperatescu credea cá póte se puna stavila opiniunei publice, adeca sciti, se opréca cu degetulu cursulu torintelu! Dar — tare s'a insielatu. Poporatiunea cehoboemica si morava, petrunsa de dreptate si importantia causei sale, scie usioru se afle modu d'a subscrie cu diciele de mfi acele petitiuni, si organele publiciste ale federalistiloru, a nume „*Politik*“, pre tóta diu'a insira cu gramad'a comunitátele cari cu nenumerate subscrieri au acoperitu acele petitiuni!

Nu este ougetabile modilóca si mesura despotica, carea se fia in stare a impedeacá o pornire indroptatita a unu poporu, ce are consiintia de dreptulu si de trebuintiele sale, si este resolutu a-si face detorint'a — cu ori ce pretiu!

Aducemu acestu imposante casu din miscarea politica-natiunale de astadi in *Boemia* si *Moravia* — ca de inavetiatura séu esemplu pentru noi; cáci — nu ne indoimú, cumca in curendu are se urme o asemenea miscare si la noi, — déca vom fi avendu unu picutiú de viétia si consiintia natiunale.

Mai notámu in acésta cauza, cá petitiunile din *Moravia*, cari curg' atátu de numeroase casu cele din *Boemia*, mai tóte ceru dimisiunarea ministeriulu *Auersperg*, ca a unuia ce nu pricepe interesulu monarchiei, din punctulu de vedere atú poporaliu si *Cele din Boemia* si provóca la rescriptele si parolele Monarchiului, prin cari s'a recunoscutu solenelu dreptulu de statu alu *Boemiei*, si ceru deci implinirea acelu gagia maiestaticé. —

Si pre candu astfelu s'a pusú in miscare politica-natiunale mai intréga poporatiunea cehica de *cinci milióne* de suflete din *Boemia* si *Moravia*, ar socoti omulu cá pre Regimele patrioticu din *Viena* si *Buda-Pesta* va fi cuprinsu ingrigiri grele. De felu nu: ele mergu oblu pre calea spre prepaste, ér ca de consolatiunea pentru fatalitátele ce li facu cehii, — sciti ce plánuiri se respandescu in sinulu cerouriloru loru mai nate?

En ascultati: ómenii de frunte ai acestoru Regime spunu in siópte, cá — de óra-ce germanismulu austriacu nici cu aliátulu magiaru — nu ajunge pentru d'a infrená si innadusi spiritulu de opozitiune alu cehiloru, nu remane, de cátu a cede *Boemia* Pruso-Germaniei, ér ca de recompensatiune a cere *Romania* de la *Bismark*!

Istor'ia nu e nóua; sunt dejá vr'o 2—3 luni de candu „*Poporulu*“ din *Bucuresei* o aduse din *Berlinu*; noi atunci o tieneamu de o scernitura tendentiósa si nici n'amu luatú cunoasciintia de ea; acuma o audimú din gur'a magnatiloru nostri de frunte, si — n'o mai potemu ignorá.

Ori cum si ori ce se fia acestu planu, *fabula séu seriositate*, — elu este fórté aventurosú si demnu de *Don Quixiottii* nostri, astadi stepanitori ai tieriei! —

Diet'a Ungariei.

Promiseramu in nrulu trecutú a reportá mai pre largu despre desbateréa din 7 fauru a sup'r'a bugetulu ministeriulu de interne, a nume a sup'r'a positiunei: „*Pentru ajutorarea operei si a conservatoriulu natiunale*“, pentru carea s'au preliminaru 59,000 fl. si pe carea comisiunea financiaria o recomanda spre primire.

M. *Ürményi* deresco, ca acésta suma se nu se votéde „*pentru ajutorarea operei*“, ci „*pentru ajutorarea teatralu*“, (— adeca se se dica copilulu pre numele adevératu! Report.) Cáci — continua oratorele — acésta suma in

aderu totu numai teatralu i vine intr'ajutoriu si se ceva periculosu, a votá sume sub titli, caserveacu numai de masca.

Cátu pentru impregiaréa, cá cele lalte natiunaltáti s'ar semti vatomate in sentiulu lor natiunale, deca teatralu natiunale magiaru s'ar ajutorá din banii tierii, oratorele afla m'cu scopu, a pronouciá francu si sinceru tofint'a casei, decátu a sancioná acésta nefudata susceptibilitate prin tacere. Oratorele crde a numi cu dreptu cuventu nefundata acésta susceptibilitate. Cáci — intréba *Ürményi* — sufere óre intr'adeveru susceptibilitatea natiunaltátiloru prin aceea, cá tier'a ié mesurés necesarie pentru desvoltarea si cultivarea limbéi politice si de administratiune? Cadu tier'a se 'ngrigesce, ca in *Capitala* niú unu campu se nu remana necultivatú? Cei cultur'a este sengur'a garantiá pentru implinirea dorintieloru natiunaltátiloru! (Pré aeveratu. Insa in limb'a loru natiunale, si inta conservarea si desvoltarea individualitáti loru, — nu intru magiarisarea loru! Report.)

Éra cátu pentru obieptiunea cá printr'unu spiginau publicu alu teatralu natiunale s'ar vaemá sentiulu de natiunaltate alu nemagiarioru, oratorele dechiara, cá elu despre acelu sentiú de natiunaltate are o opiniune multu má nalta, decátu se póta presupunú, cá acelu sentiú prin tacere séu mai coróctu, prin retacerea adevératei intentiuni a magiariloru se va multiamí. —

Ed. *Zsádenyi* vorbesce contra propuneri lui *Ürményi*. —

Al. *Degre* critica ageru procedur'a si manipulatiunea oficiale a intendantelu teatralu natiunale br. *Orczy*, caracterisédia starea interna a teatralu si spre ilustrarea neconvenientieloru, aduce de esemplu, cá o jocatória anumita trage unu salariu enormu, deal numai fórté a rare ori, numai la serbatorile mari paiesce naintea publiculu. O pirueta a damei acesteia costa diumetate din salariulu anualu alu unu consiliariu de sectiune. (Haritate.) Acést'a e mai multu de cátu protectiune! (Emotiune.) — Accepta modificatiunea propusa de *Ürményi*. —

L. *Dobsa* se dechiara din capulu loculu pentru propunerea lui *Ürményi*. — Densulu votéde ~~ca adunatúra natiunale teatralu se se reforme radicalu, cáci starea de pan'acuma nu se mai póte sustiené. — Oratorele descrie cu multu sarcasmu procedur'a directiunei si insira nenumerate recriminatiuni contra intendantelu baronu *Orczy*. Acestu baronu — dice *Dobsa* — se lasa a fi influintiatu in modu necompetinté de casin'a magnatiloru; elu incheia si refuséca contracte, nu in interesulu institutulu, ci influintiatu de daruri din diferite párti; manipulatiunea baniloru o tiene in secretu, si respesce midilócele tierii. Asia a angagiatu densulu o jocatória cu scumpi bazi, si numai odata a facut'o se pasiesca naintea publiculu; una pirueta a acesteia dame a costatu tier'a mai multu de diumetate din salariulu anualu alu unu secretariu de statú; elu — intendantele — cumpera pentru costume materii, cu 80 or. cotulu, cari sunt asia de rele, inéctu artistiloru la se rapu vestimintele produendu-se, — elu inea computa cotulu de acésta tréntia cu cáte 3—4 fl. asia a intielesu si a auditu densulu vorbindu-se, cáci socotile nici elu, nici altu cineva nu le-a vedutu de 12 ani. Astfelu de esemple — dice oratorele — asi poté aduce o multime, pentru a areté, cum se luera si economisédia acolo, in teatralu magiaru, cu banii tierii; celu mai grosu esemplu inea si-l'a tienu mai pre urma. Nu de multu, directiunea teatralu a vrutu se cumperé unu pamentu de casa pentru una sala de depingere; diminéti'a obieptulu s'a oferitu cu 67 de mfi de fl; negociulu s'a respinsu; totu in acea dia inea pamentulu s'a cumperatu din a dóu'a mana cu 96 de mfi de fl. Va se dica, cu 26 de mfi mai multu! — si pre langa aceea s'a doveditu, cá obieptulu nu e aplicabilu pentru scopulu intentiunatu. — (Vedi acést'a este sistem'a de economisare si administratiune a domniloru magiari preste totu. Seraca lume! Report.)~~

Dupa *Dobsa* vorbira deputatulu B. *Zichy* si ministrulu presiedinte *Salávy*, cari se nisura a infrange argumentele necrutatiurulu antevorbitoriu. A nume *Esc.* sa dlu *Sádvý* imputá dlu *Dobsa* si cociloru necavalitate atacandu atátu de ageru „*pre unu omu care nu e de facia in dieta si care deci nu se póte aperá*.“ Dlu *Dobsa* replicandu *Escelentiei*, se eacá unu incidinte ce pucinu lipsiá a provóca unu picu de

scandalu! — La votare s'a primitu cu ioritáte de voturi propunerea lui *Ürményi*, ca cele 59.000 de fl. din banii tierii se fianite espresu pentru teatralu magiaru! —

In siedintia din 10 fauru s'a continué si — in fine — si incheiatu discusiunea pr'a bugetulu ministeriulu de interne.

In siedintia din 14 fauru, ajungendu desbateré proieptulu de lege pentru urcelistei civile, se eacá o infocata si interes discusiune. — Cu acésta ocaziune se dovécátu de pucini sunt intre deputati, cari in deveru representa si apera drepturile amaru loru poporu, fora inea a fi „*noloiáli*“ facia cu ron'a, carea ei, ca adevérati representant apertori ai poporulu, totu de un'a sunt credintiósi si devotati, decátu cei ce prin vera de milióne — din pung'a poporulu — va a trece de „*credintiósi si devotati Corónei*.“

Partid'a estrema intréga vorbi cu argumente convingatórie si neresturnabili conurcárii listei civile. Mai vertosu dlu D. *Ird* vorbi cu o solenitate si seriositate contra urcársarcineloru poporulu, inéctu ti plangea inu mai alesu candu asemená „*palatulu*“ cu *aratiunea poporulu*. „*Mai bine vreu se mi se pute — pe nedreptu, neloiáitate facia cu Coróna, decátu se fia neloiálu in facta facia cu poporulu*.“ — respunse intr'altéle dibacele deputatu dlu C. *Tisza*, care numai pentru a aparé neloiáie facia de Monarchu, si dedéttulu pentru primirea proieptulu de lege. Totusi la votare, uroarea cu unu milionu a stei civile s'a primitu, fiindu contra primiriu mai 44 de deputati. Redicarea siedintiei 1 1/2 óra.

Viena, in 1./13 fauru 1873.

Er vinnu a *Vi* notificá unu progresu in desvoltarea activitátei societáti nóstre natiunale „*Romanta Juna*.“

Dlu *Teclu*, profesorele de *Chimia* de *Academ'ia comerciala* de aici, a inauguratú cursu regulatu de prelegeri despre *Chimia*, limb'a romana, intr'un'a din salele *Universitáti* tienendu-se ocasionalminte siedintie straorinari din partea societáti nóstre.

Prim'a prelegere ce tienu, *ér despre ap* Dlu *Teclu* desvoltá elementele constitutive areté caracteristic'a *idrogenulu si oxigenulu* pre calea esperimenteloru practice. Dlu *Teclu* sore prin limb'a sa chiara si elocinte, precum prin impreunarea teoriei cu practica intr'unu modu fórté dibace, scia tiené in cea mai incedata atentiune adunarea si seocrá cele mai viu si sincere aplause si recunosciintie.

Asemenea am a *Vi* anunciá ceva — in cilitate asia dicendu oficiósa, despre *balulu natiunale* cu societáte nóstra va tiené la 1 martiu in spaciósele si elegantele localitáti de „*Grand Hotel*“, intru folosulu unu *Cabinetu* romanu de lectura, a carui trebuintia este fórté sentita. *Anunciulu* ce *Vi* tramitu spre publicu, care, vi aréta cá, ce ilustre dame au binevoitu a primi patronagiulu acestui balu. Nutrimu cele mai bune sperantie pentru unu succesu satisfactoriu — si din acea cauza, cáci grecii nostri de aici, cari regulatu tieneau cáte unu balu alu loru propriu, asta data au binevoitu a renouciá la balu separatú si a se intruni cu noi. Astfelu credemu cá balulu nostru va presentá *intrég'a elegantia romana si gréca de aici*.

Dar comitetulu arangiatoriu inea si-a datú tóta trud'a, pentru d'a atrage si satisface pre totu cei-ce au interesu si simpatia natiunale; elu, comitetulu, s'a ingrigita de unele piese nóue, dedicate acesteia petreckeri; elu a destinatu pentru dame donuri pretióse si elegante, si in fine a enouciatu bufetu liberu!

Asia credemu cá, nimic'a nu va lipsi, pentru d'a face acestu balu unulu dintre cele mai placute, mai elegante si carédate. —

Dr. *Schuselka*, amiculu atátu de sinceru alu causei nóstre, *Vi* tramite prin mine multe salutatiuni cordiali. — V.

Jamu, in Carasiu 1/13 fauru.

(*Sinodulu protopopescu in tractulu Bisericeii-albe*.) s'a tienu domineca trecuta aici in *Jamu*, partecipandu la acél'a — inteligintia natiunale de prin prejuru si multime de poporu. Partid'a natiunale liberala a fostu in mare prevalintia si a datu tonulu. A nume au condusu actiunea dd. din *Oravitia*, Dr. *Marienascu*, *Mangiuca* si *Traianu Miescu*, dar dupa tóte cáte veduramu, cauta se recunoscemu cá dlu protopopu — peste asteptare s'a sioutu acomodá impregiariloru! Aci s'a aretatú eclatantminte cá, cátu de slaba propaganda a potutu

...ce deducemul la poporul si clerul nostru
— eu tota midilocele sale de coruptiune, pre-
turi si terorismu. Dlu protopopu Josca Po-
poviciu n'a avut in sinodulu intregu mai multu
de 4-5 partisani, niseo desperati. Se intielege
deci ca scaunulu seu a fost compusu totu din
clerulu opozitionalu, din partisanii cei probati
si lui Babesiu, *) precum; sunt domni: Jos.
Tomasielu din Vranii, P. Corbu din Illadia,
P. Petroviciu din Ciolova-romana, J. Luca din
Bucadia, P. Mulescu din Biserica-alba, Jonu
Sima din Jamu. Asemenea s'a alesu comitetulu
epitropia totu dintre barbatii cei mai solidi
caracterulu nationalu. — La verificarea
adunarea intre vivate si in unani-
mitate si-a sprimatu bucuria pentru alegerea
Babesiu in Jamu si parerea de reu ca asta
a fostu impedecatu a se infacisii la sie-
ntia si in midilocu aderintilor sei. Astfelu
punse districtulu protopreavitalu la amoin-
trile dñi Bartolomeu cu — escomunicare, si
prosta afirmatiune, ca clerulu din acestu
reu l'au parasitu pre Babesiu. Hei — dragu-
ne; blastematii l'au parasitu, cari nici candu
l'au partinita din inima, fora numai s'au
spiatu de elu ca se-lu vinda dusmaniloru
si ca si Iuda pre Cristosu!

„Se traisca cei-ce vréu dreptatea si se
stremdui!“ — asiá a strigatu unulu din
clerulu, audindu desbaterile in sinodu si pro-
nerile nationaliloru. N'o mai duceti cu min-
ta, domniloru unelte ale poterii!

In fine Sinodulu constituitu, a desiptu pe
16 martiu diu'a siedintiei pentru pertractare a
pr'a stárei si regulárei protopopiatului. Atunci
protopopu va subterine unu reportu gene-
ralu despre starea lucrurilor si atunci se vor
trece neajunsurile si scaderile si li se va
dá vindecare.

Potu dice ca de incheiare, ca desbata-
re si ténut'a acestui Sino du a facutu cea mai
buna impresiune in poporu. —

Dolove, l. Panciova, in 21 ian. 1873.

(Am scapatu de unu reu mare, si am datu
altulu si mai mare! — Domne indura-te de
mi!) Dupa ce s'a facutu despártirea in comu-
nista, de locu ne simtiramu resuffandu mai
seru; cãoi apasãrile din partea serbiloru, de
biserica grece, ne mai saferite pentru noi; tãnsi
serbi, tãnsi se rabdamu si se tacemu,
serbãnu cui se ne plangemu! Bucur'a nô-
stra fostu nespusa candu veduramu in midil-
ocu nostru preotu romanu, pre parintele P.
Popasu pre placutu ne suprinse cu slujbele
si li facea. Dara — dorero, bucur'a nôstra
téned multu; preotulu nostru porni fora tota
la si ruinea a ne despoia; — audi lume ro-
mana, ce daru ni s'a tramisu din Caransebesiu!
— pentru taierea colaoulu, parintele pretinde
ortisii unu florinu pe mésa! pentru immor-
talizare 5, 8, 10, pana si 12 florini banii gat'a;
— pentru rogatiune la bolnavi — fora florinu nu
— misca din casa! Seracutii cu manile spre
seru se rugau a li se mai iertá si asteptá pana
se vor poté se cascige, inse preotulu nostru ca
nu tarcu nu vré se anda, nici se créda, ci
triga: „banii se-mi dati!“

Asiá-dara, scapatu din ghiarele corbului,
in coditu in ghiarele lupului! éra serbii ve-
lendu acestea, salta de bucuria si sioptescu
entre sine: Asiá li trebeu romaniloru! Au cau-
tu stepanire nationala; sature-se acuma! Ér
preotulu nostru facu vedute peste vedute si-lu
serbescu invitandu-lu preotii serbesci la pran-
tu, la cina, sfatuindu-se acolo, ca se remana la o
alta oantiesii in privint'a belituroloz stoa-
re! Acesta portare, aceste fapte ale preotu-
lu nostru, urma ca se-lu facea totu mai uritu si
mai nesuferita la romani, si densulu nu va se
créda ca poté se patiesca reu, ci elu cu man-
ta se lauda, ca e cusuru cu secretariulu si eu
episcopulu, si asiá — nu se teme de nime, si ca
— vai de acelu ce ar incercá a merge contra
si dintre preotii, cãci de sicuru ar fi despoiatu
de reserenda si de barba, éra mirenii vor fi
tramisi in temnitã! Alio — alio! — am stri-
tatu si am cugetatu: óre se scia Episcopulu
Popasu si cu secretariulu seu ca ni-au tramisu
preotu care ar trebui se stee sub paz'a me-
teiloru seu a politiei!

Noi — nici intr'unu modu nu potemu
véde, ca episcopulu se fia ajunsu pana la atát'a,
ca se incurageze spre atát'a fora de lege si órba
— a se precepe pre unu preotu — fora alta pricepere
— estu d'a jãful, si fora altu semtiu, de cãtu
— se inavuti si ingamfã, spre vatemarea al-

*) Me rogu! — din amicii adeverati ai popo-
lu si ai causei nôstre. — R. e. d.

tor'a si a santei cause carei a juratu credia
pentru viét'a sa! Si — tote acestea in nule
Pré santiei sale, spre ruinarea si scandalisã
onórei unui episcopu! Credemu deci ca e ta-
pulu, ca se cunósca si dlu episcopu pe preotu
P. P. si se afle, cumca noi nu vomu a suferia
se ne batjocurésca, cum a batutu si a sangera
pe oreniculu in altariulu bisericeii din San-
Mihaiu, alergendu dupa elu in prejurulu sa-
tului prestolu, injurandu-lu de Cristosu! Pe-
tutu a mai batutu pre altulu in casa sa, pre a
treilea la hold'a sa; si dupa cari tote, sine
ele pe mé'sa consistoriulu, in locu de mustra;
si pedépa, prin pré santi'a sa dlu episcopu P.
pasu a fostu decoratu cu bréu rosu, éra secr-
tariulu a luat dupe frate-sou pro sic'a acesti
tiranu!

Audindu noi tota istoria preotulu ace-
stui, si dupa ce si aici la noi, casi unu turbatu
a prinsu de peptu pe confratele nostru Cu-
manu Birovu, insultandu-lu cu vorbe cari nu
mai din gur'a tiganiloru se audu, si acest'a pen-
tru ca a intreprinsa in scól'a nôstra a téned im-
preuna cu mai multi, o consultare a supr'a ne
mai auditei portãri a preotulu facia de noi, —
unde totusi noi cu rogare ne-am intorsu catra
santi'a sa, ca se nu se mai pórté atãtu de reu
si fora cuviintia, si se se tiena de stola mode-
rata, apoi se traimu in pace la o alta, — ce inea
se audimu de la densulu! in locu se ne man-
gaie, inoepã a racni: „Dora voi nu sciti, ca eu
sum cusuru cu episcopulu?! nici, ca-mi pasa de
voi; hainele si barb'a diosu la pop'a care ar-
cutesã se tunc a supr'a mea!“ Asta istoria me-
rita ca se se auda prin tota lumea romana. Te
rogãmu deci, domnule Babesiu, ca se o dai cãtu
mai in graba publiculu spre cesire; cãci a stra-
batutu pan' la noi vestea ca iubesei dreptatea!

Mai multi romani Doloveni.

BUCOVINA.

Cernaviti, in 7 fauru n. 1873.

(Metropol'a bucovinãna-dalmatina.) Du-
pa multe suprinderi si experimentãri amare, dupa
multe lovituri durãroze, pe cari le suferé diece-
s'a Bucovinei de multi ani in cóci, ne pomenim
in fine si cu una metropol'a pentru dieces'a gr.
or. din Bucovina si cele duóue din Dalmatia,
ne pomenim si cu una metropol'a pentru dieces'a
gr. or. din Serbia si parintelui Eugeniu Haoman.
Présantia sa cu Schönbach si cu ooteri'a cea
órbã, salta de bucuria, ca-si vede implinita una
dorintia si aspiratiune vechia, pentru carea a
sacrificatu multe din interesele cele mai sante
ale bisericeii, ale clerulu si ale poporulu. Inse
dieces'a, inbracata in dolii de multi ani, acop-
ere faci'a sa de rusine si, sfasiata de amari-
tiune, se intréba ca: ce va se dica asta iscodi-
tura anticanonica? Cum de vine sub una admi-
nistratura metropolitana Bucovina si Dalmatia,
dóue tieri atãtu de departate si diferite un'a de
alt'a, incãtu sunt in monarch'ia austro-ungara
chiar aceea ce sunt polurile de nordu si de sudu
pe globulu pamentulu?! Care mominte su
conferitu la conceperea si nascerea unui atare
monstru ierarhichiu? si cari dintre factorii com-
petintii si-au datu consentimentulu la crearea
unei metropolii, asemenea celoru putiene din
timpurile barbare, de reulu urgiloru crãncene?!

Torturandu-ne prin mai multe dile ast-
feliu de intrebãri, éta ca mai multe foi publice
din Viena, precum se vede, inspirate seu celu
putieniu bine informate, ne descoperu motivele,
cu una sinceritate si precesione, carea nu ne
lasa nici picu de indoieita.

„Crearea unui prejudetiu, in contra pre-
tensiuniloru teritoriale ale Ungariei, si dechiar-
area definitivã a despartirii teritoriale între
ambele diuemetãti de imperiu!“; deci: „despar-
tirea Romaniloru din Bucovina de Romanii,
étra a Serbiloru dalmatini de serbii cei din
tierile corónei Ungariei!“; in fine: „derimarea
puntei teritoriale si etnografice si ici si colo in-
tre poporatiunea de acea-si origine, de acea-si
limba, de acea-si confesiune“: acestea sunt, du-
pa „Neue Presse“, momintele ce concursera la
nascerea metropoliei gr. or. in Cislaiania.

Lume ortodossa din Austro-Ungaria, din
Romania si Russia, din Grecia si partile orien-
tali! Voi tote autoritatãile pe terenulu sciintiei
dreptulu canonicu de veri-care confesiune
crestina, mai auditati astfelu de argumentare
in afaceri bisericesci?! Óre ca acele insirate
se fia momintele decidiatórie la crearea de in-
stitutiuni nuóe pe terenulu confesionalu, mai
cu séma pe celu alu bisericeii ortodocse orien-
tale?! Óre la crearea si arondarea dieceselor
metropolitane, nu sunt decidiatórie numai cãtu
acele mominte, cari sunt radecimate in

confesiunea, nationalitatea, limb'a si datinele
poporulu?! cari sunt indegetate prin situatiunea
geografica a dieceselor? si cari jacu in inte-
resulu unei administratiuni salutarie bisericeii?

Scimtu pré bine, ca acelu organu alu re-
gimulu din Viena, de ne-am adresã la densulu
cu astfeliu de intrebãri, ne-ar tramite la dlu
Stremajr, ministrulu resortulu de culte, éra
acest'a la antecesorele seu dlu Iricov, carea a
conceputu de mai nainte pre acestu fetu ierar-
chicu, si in fine la oraculu cunoscutu alu juris-
prudintiei canonice orientale de la Universita-
tea din Viena; inse cu astfeliu de trãmiteri de
la Pontiu la Pilatu, nici noi Bucovinenii, si nici
Dalmatinii nu ne potemu impacã, ci voimtu si
pretindemu se audimu, ca: cum acelu oraculu
canonicu a motivatu caus'a, atãtu din punctulu
de vedere canonicu, cãtu si din celu alu unei ad-
ministratiuni salutarie, de óre-ce noi nici ca-
nonicitatea, nici fructualitatea acestei metropo-
lie nuóe decretate nu o pricepemtu; din contra,
pre cãtu suntemu versati in institutiunile ca-
nonice orientale si cunóschemu menirea unei
metropolii, cauta se dicemu, ca asta creatura
este necanonica si fora de scopu.

Unele voci oficióse de prin diurnale,
voindu a mai netedi afacerea, care a inversiu-
natu pre dualistii translaiani pentru Dalmatia,
reducu lucrulu la unele priviri bisericesci ad-
ministrative, si mai cu séma la impregiurarea
ca, administratorulu metropoliei de Carlovitiu
nu voiesce si chirotonesca pre episcopulu de-
numitu de anu pentru Cattaro. Vedemu si noi,
ca cu denumirea acelu episcopu a intratu mi-
nisteriulu in una strunga, din carea nu scie cum
iésã; in se nu ni se pare ca modulu apucatu se
ar fi bunu, de a descurã lucrulu si a pune la
cale una aplanare salutarã a afaceriloru bisericeii
gr. or. in Bucovina si Dalmatia.

Crearea de metropolii cu jurisdictiune
metropolitana canonica din partea poterii de
statu, fora de consentimentulu si concursulu
autoritatiloru competintii bisericesci, sunt lip-
site de indreptãtirea si legalitatea canonica.
Acest'a stã firmu si necontestabile; si de óre-ce,
pe cãtu audimu, acelu concursu si consentie-
mentu lipsesce in afacerea presentã, resare in-
de titulu si investitur'a bisericesca in jurisdic-
tiunea metropolitana; va cutesã se essercidie
drepturile unui metropolitu canonicu? Éra
candu denumitulu metropolitu Haoman, nu ar
bagã sé'm'a de acele postulate canonice, si ar
chirotoni pre denumitulu episcopu pentru Cat-
taro, óre poté avé acea chirotonia validitate
canonica?

Dupa ascurarea unoru diurnale din Viena
si din Pesta, se prepara in Carlovitiu unu
protestu in contra metropoliei nuóe, éra in con-
tra présantiei sale parintelui Eugeniu, escomu-
nicarea — in casulu, candu ar trece peste ota-
rele puse de canonele ecumenice. Pare-ni-se,
ca si metropol'a din Jassi, carea, pe cãtu scimtu,
nu a renunciatu la drepturile sale canonice fa-
cia cu episcop'a Radantiloru, si conserva si as-
tãdi titulu istoricu alu Sucevii, — 'si va redicã
vécea. Dãca in fine, pe urm'a acestor duóue
autoritatã, si patriarchulu din Constantinopole
ca factoru canonicu principale la crearea de
scune nuóe metropolitane, va face asemenea
prãestu, poté se ne trezimu si in Austria ou una
solisma, asemenea celei din Bulgaria. Positi-
one nou-denumitulu metropolitu Dalmatino-
Bucovinenu, va fi inse in casulu acest'a mai
preparã decãtu cea a esarculu bulgaru; cãci
pe andu poporulu bulgaru stã pe partea esar-
cui escomunicatu, poporulu din Bucovina,
cele a suferitu destulu pana estu tãmpu, se
decide cu greu, de a se subpune unei tor-
tue morale, precum e escomunicarea! Cu atãtu
ni putieniu poporatiunea serba din Dalmatia
otolerulu si episcopii sei, se va espune unei
alri eventualitati, ci din contra credemu, ca se
va alipi anca mai strinsu de Carlovitiu si de
cofratii serbi.

Ce se atinge de descoperirile diurnale-
lu oficióse din Viena, relative la insuririle si
miriele pré santiei sale, parintelui episcopu
Homan pe terenulu politicu, prin cari se in-
ocara a motivã denumirea sa de metropolitu
sã-lu provocã in unu modu delicatu, ca se
fiã „ténurul metropolitu“ ceea ce a fostu
„ténurul episcopu“, — pare-ni-se, ca nu se potu
apóta la multa multumire din partea présan-
tãii sale, càruia i ar fi fostu mai cu placere, se
nãsi trãmbite in lume despre cele-ce se pe-
rdã pe dupa culise. Insa Bucovinenii si Dal-
matini li potu fi multumitori acelor organe

oficióse, cari cu una franchetia rara au spus'o in
audiulu lunei intregi: cine a fostu „ténurul
episcopu“ prin 38 de ani pentru Bucovina, si
ce poté se astepti de la „ténurul metropolitu“
Romanii si Slavii gr. or. Bucovina si din Dal-
matia! — (B. . .)

Romania.

Diu'a de 23 ian. v. séu 4 tauru n. a fostu
o diua de triumfu pentru liberalismulu natiunei
romane si specialu pentru press'a séu diaristic'a
romana.

Guberniulu actualu alu Romaniei a pro-
pusu mai multe modificatiuni si adãgeri in co-
dicele si procedur'a criminalu, prin cari voiã se
reguledie, — adeca sciti se restringã si lovesca
libertatea pressei.

Inceputulu desbateri s'a facutu sub bune
auspicia pentru guvernulu si in siedintie de vr'o
12 dile, pana pre la medilocu propunerile gu-
vernulu mai tote se primisera, candu d'o data
la §. 58 caus'a pre neasteptate se impedeca,
poticesce si — cade intréga!

Este memorabile acea siedintia si — cãtu
ni va permite spaciulu, o vom reproduce si noi
in estrasu dupa „Romanulu“; pentru asta data
suntemu constrinsi a ne multumii cu descrierea
sumaria a evenimentulu dupa „Telegrafulu“
nr. 280, carele sub datulu de 24 ianuaru st.
vechiu, se sprima astfeliu:

„Ieri a fostu o dia memorabila pentru
press'a romana. Camer'a, urmandu desbateru
reformei procedurii criminalu, s'a opritu la ar-
ticolulu 58 si 96, cari privescu secestrarea diur-
nãleloru. si arestarea in preventiune a diurna-
listiloru, Domnulu Maiorescu a propusu emen-
damentu, pentru suprimerea acestor draconice
restrictiuni, pe care l'a sustienutu intr'unu dis-
cursu demnu de tota reconoscint'a fie-carui
omu ce are o péna in mana.

„Aci cari au mai sustienutu emenda-
mentulu domnulu Maiorescu au fostu domnii
Cantili, G. Bratianu, Cornea si Cogãlniceanu.
Cestu din urma a probatu ca, prin aceste res-
trictiuni, se calca Constitutiunea, care prevede
ouratu si lamuritu ca libertatea pressei este
asigurata, si a aretatu reulu ce aduce intr'unu
Statu, inaduisrea acestei institutiuni, cu care
se poté mandri secolulu alu XIX-lea, dãndu
de esemplu caderea lui Vogoridi si a lui Cusa,
provenite tocmai din suprimerea pressei: cãci
acesta suprimere, punendu pe ómeni in posi-
tiune a nu mai poté se-si exprime opiniunile,
a trebuitu se alerge la midilócele conspiratiu-
niloru, cari au adusu resturnarea.

„Domnii Epurénu, Costa-foru, Lascaru,
Catargiu si A. Lahovari au sustienutu din tote
poterile a se respinge emendamentulu ca per-
niciosu societãtii, declarandu ca déca se va
admitte, guvernulu va fi nevoitu a retrage pro-
iectulu in totalu.“

„Cu tota acésta amenintiare inesa, maio-
ritatea a primitu emendamentulu dlu Maiorescu,
si astfeliu a silitu pe guvernulu se retrage pro-
iectulu in totalu si se piérda o munca de cincii-
spre-diece diece dile.“

„Ceea ce a fostu curiosu inesa, si chiar
ridiculu, a fostu modulu de combatere alu
domniloru ministri, sustinendu ca, tote aceste
restrictiuni, departe de a fi astfelu, din contra
suntu niseo imbunãtãtiri seu induleciri ce se
aducu libertãtii pressei!“

„A incheide pe diurnalistu si a confiscã
proprietatea sa ori candu va place unui agentu
politienescu, séu judecãtorescu, este o imbu-
natãtire seu indulecire!“

„Nu vom relevã nici de cum cuvintele
Domnulu I. Florescu, ministru de reabelu,
care dicea in acésta siedintia, ca diurnalistii
trebuescu batuti“. Aceste cuvinte sémena si
le lasãmu pe sé'm'a domniei sale.“

„Pe noi ne privesce numai scopulu ce a
facutu pe guvernulu a cere de la Camera acele
modificãri.

„Tota lumea e convinsa ca seopulu gu-
vernulu nu érá altulu, de cãtu sugrumarea
pressei si a juriulu. Acésta convictiune a in-
tarit'o si mai multu, atãtu necontententele ata-
cãri ale pressei oficiale si oficióse contra juri-
lu si a pressei, cum si retragerea intregulu
proectu de modificãri pentru caderea unui sin-
guru lucru care privesce pe pressa.“

„Oii cum, noi nu putemu a nu felicita pe
deputatii cari au votatu amendamentulu dom-
nulu Maiorescu cu atãtu mai multu, cãci vo-
tulu dumnéloru constituie o regula de conduta
pe viitoriu a guvernulu facia cu press'a. Vo-
tulu Dumnéloru stabilescu punctulu essentialu
din procedur'a ce trebeu aplicata de adi nainte
a supr'a pressei, acal'a d'a nu se poté nici o
data confiscã diurnalele, nici de a se arestã in
preventiune diurnalistii, cum s'a urmatu pana
acuma de acestu ministriu.“ —

Varietati.

* (Balu romanu in Viena.)

Societatea tenerimei romane din Viena, „Romana juna,” a decisu a arangia unu balu romanu in elegantele localitati de la „Grand Hotel” in Viena, sub patronajulu ilustrorlor domne: *Matilda Dumba, Maria Filisianu si Helena Marzeller*, nascuta principesa *Bibescu*, — in ser'a de 1. martiu st. n.

Venitulu curatu intregu este destinatulu fondului unui *Cabinetu de lectura romanu* in Viena.

Bilete de intrare se dau — la presentarea invitatiunilor — in Cancellaria comitetului arangiatoriu in „Grand Hotel,” incepandu de la 20 fauru — regulatu.

Victore Babesiu, secretariu. *Dr. Alex. Popoviciu*, presied. comitetului.

† (Necrologu.) Imperatasa veduva dupa Imperatul Austriei *Franciscu I. Carolina Augusta*, a patr'a socia a numitului Imperatu, flic'a Regelui odeniora alu Bavariei *Maximilian Josifu*, nascuta in 8 fauru 1792, si casatorita mai ateuia la anulu 1808 cu principele de corona din *Wurtenberga*, er' dupa despartirea de acest'a, la anulu 1815 cu Imperatul *Franciscu alu Austriei*, dupa carele de la 1835 remase veduva, — dominea trecuta in 9 fauru, la 12 ore si cateva minute de mediu, in etate de 81 ani si 1 dia, de slabitunea batranetiloru a repozatu intru domniulu. Inmormentarea s'a facutu joi-a trecuta cu forte mare pompa oficiosa. — Reposat'a este multa laudata pentru faptele ei filantropice; chiar si averea insemnata ce a lasatu, parte mare s'o fia destinatu instituteloru crestinesci de binefacere, — unii dicu, de *bigoteria* si de *isuitismu*. Ori cum, noi uramu repozatei maies'ati: *Ddiu s'o ierte si tierin'a se-i fia usiora!*

† (Necrologu.) In diu'a de trei Ierarchi, adeca 30 ian. v. a repozatu in *Valingu*, (*Franzdorf*), cottulu *Carasiului*, in etate de 82 de ani, veduv'a investitorasa *Calina Ponoranu Bordeneu*, o fameia forte evlaviosa si unio'a persoana ce mai era in vietia de la intemeierea numitei comune in anulu 1792, fiindu ea de 50 de ani veduva cu o micuta pensiu si servindu biseric'a cu prescuri. Mortea ei tuturoru a adusu a minte nascerea acestei comune la acestu locu, unde era padure infinita. Locuitorii romani au venit din Romania, er' cei germani din *Stiria*; ceia au datu noulu satu numire de *Valingu*, dupa riulu ce curge la acestu locu, er' nemtii i-au disu *Franzdorf*, dupa numele imperatului *Franciscu*. Din acestea se va pricepe interesarea comuna de reposat'a demna betrana. Onoratulu Publica deci mi va permite a-i dice din adenculu inimii, ca *se-i fia tierin'a usiora!* — *J. Popescu*, docinte.

— (Balulu junimei romane din Pesta.)
ce avu locu in noptea de marti-a trecuta spre mercuri, a succesu, ca nici o data pana acuma si incesi foile magiare recunoscu, ca a fostu peste totu unulu dintre cele mai elegante, cu o societate pre catu de numeroasa, pre atat'a de alasa, de unu caracteru nationalu, in celu mai demnu modu expresu. Sal'a cea frun'asa si destulu de spaciosa din otelulu „*Ungaria*”, pe la 11 ore era bine indesuita, in catu multimea jucatoriloru se semtia cam indesuita, si numai dupa mediulu noptii pe la 3 ore indesuita a incetatulu a fi semtita. Familiele romane din *Buda-Pesta* mai tote au fostu reprezentate, dar n'au lipsitu demui reprezentanti si din provincie. Strainii au constituitu o insemnata parte a publiculu, dupa unii, cam a *treia parte*, dupa altii — *aprope diumetate*. Eleganti'a toaletelor si frumetii'a damelor, sunt sfaceri de domeniulu „*Familiei*” si cauta deci se le lasamu dibacelor condende si spiriteloru poetice ale ei; er' noi, apretinindu momentulu mai avemu se amintimu, cumca el asta data bravii nostri juni, nainte de or'a repausului, au produsu in costume nationali originali — jocurile nostre istorice „*batut'a*” si „*calusierii*”, intre aplausele frenetice si ale romaniloru, dar mai vertosu ale strainiloru. Intru asemenea merita a fi amintita si laudata genial'a ideia sprimata in form'a esterna a *ordinei de jocuri*. Era *column'a lui Traianu*, de bronzu auritu, a carei piedestalu din deretu se deschidea, prezentandu o carticoa cu sirulu celor 12 denturi. — Foile magiare tote lauda acestu balu, dar cele mai multe se nisuescu a i paralisat prononciatulu caracteru

romanu nationalu, prin felu de felu de mistificatiuni. Asia unele sciu se povestesc despre toalete la damele magiare in *colori romane nationali* si din contra la romane in *colori magiare nationali*, etc. etc. „*Column'a lui Traianu*” pre toti fratii unguri i-a cam impunsu in ochi, dar ei si aci gasira mangaiare intru aceea, ca — este *fabricatu patrioticu*; si laudara deci junimea nostra, pentru ca ea n'a alergatu la Viena ca se-si aduca de acolo ordinea de jocuri, ca si alte societati. „*Hon*” numesce acestu balu romanu — „*Eldorado*”; er' noi dicemu, ca deca balurile romane vor continu a se perpetuina din anu in anu casi pana acuma, nu va trece multu, si ele vor trebui se se mute cu triumfu in spaciasele sale ale *Redatului*. *Nainte copii cu curagiu!* — astadi in jocu, mane in lupta! —

* (Precum ni se anuncia,) in siedintia de mane, dominea 4/16 fauru, a societatii „*Petru Maioru*” din *Pesta*, dlu *J. Pansa* va ceti traductiunea sa interesanta „*despre fenomenulu arderii*,” de *Bela Lengyel*, membru academicu. — „*O voce*,” de *M. Pompiliu*, se va dechiamat de dlu *N. N.*

Banc'a gen. de asecuratiune reciproca „Transilvania.”

A IV. Adunare generala ordinara.

Dominea in 9 martiu 1873, dupa mediu la 3 ore, in sal'a Magistratului din locu.

Obiecte de pertractare:

1. Darea de seama despre gestiunea afaceriloru.
2. Computele incheiate pentru an. 1872.
3. Intregirea consiliului administrativu.
4. Alegerea comitetului pentru revisiunea computeru.
5. Alte propuneri incurse.

A se infacisia la adunarea generala si a exercia, conformu statutelor, dreptulu de votare, e indreptitu fie-care membru.

Propuneri din partea membriloru sunt de a se substerne in conformitate cu art. 22. lit. c. a statutelor, 14 zile nainte de adunarea generala, din carele se pota fi puse la ordinea zilei.

Sibiu, 5 februaru 1873.

Consiliulu administrativu alu bancii gen. de assecur. reciproca „*Transilvania*.”

Respingeri si re'nfruntari.

Ataculu dlui *Ionu Bartolomeu*, secretariului consistoriale-episcopalu din *Caransebesiu* — in contra nostra, pe care l'am publicatu in nrulu 95 de anulu trecutulu, si carui am datu — in mai multu nri resunetulu cuvenitu, — acelu atacu, nu s'a marginitu — pre cum am veduitu, la persoana nostra si faptele seu nefaptele nostre directe, ci s'a estinsu a sup'a multoru altora persoane, ma chiar institutiuni si corporatiuni publice autonome, isbindu-le si vatemandu-le si provocandu ast-feliu detorintia morale a acelora d'a se apera, ce — firece — abia este cugetabilu fora recriminari.

Acesta este logic'a reflexiuniloru ce publicaramu la acelasu atacu alu dlui *Bartolomeu* in nrulu 4 de estu timpu din *Oravitia*, si — totu dupa acesta logica ni s'au tramisu reinfruntari si respingeri si din mai multe parti, dintre cari a nume pre ale dloru asessori-referinti consistoriali *Craciunescu* si *P. Petroviciu* din *Aradu*, nu ni pote fi iertatu a le arunca in focu, aparandu-si celu d'antiau mai vertosu persoana, infamu atacata, er' cestaltu, invinuirile si suspitiunile indreptate pe furisul in contra eparchiei aradane, — respingendu-le a sup'a capului adeveratiloru pecatosi.

Ambii acesti dd. dupa cum ni-au doveditu negru pre albu, si-au fostu tramisu reflexiunile loru la onorabil'a Redactiune a „*Federatiunei*,” cea-ce a publicatu atacurile dlui *Bartolomeu*; dar acesta onorabila Redactiune a aflatu de bine, cu diferite argumente a refusat publicarea, a nume de la dlu *Petroviciu* cerendu, ca densulu se sterga „*ori-ce alusiuni vatematorie la persoane ce nu pota intra in*

pem'a cu dlu Bartolomeu” (— adeca sti, isbirile contra persoanei episcopulu d' *Caransebesiu*), pre langa acesta a se platica costulu unui suplementu la foia, in ce senguru numai ar concede apoi publicarea. *) Dlu *Petroviciu* considerandu ambele conditiiuni absolutu ne'ndreptatulu, „*pentru ca — bas'a si indemnulu atariloru dlui Bartolomeu este chiar numai scopulu d'a apera si glorifica pe parintele eppu Popasu, pre cont'a altora, rasp. cu cele mai efronte atacuri pentru stii; si — pentru ca a cere tace pentru publicarea de respingeri si re'nfruntari a atacuri, este o nedreptate pipaabila,* — asemenea dlu parintele *Craciunescu*, nepotendu pricepe, cum o Redactiune, area n'a pregetatu a publica in contra a, desi nu cu numele seu expresu, dar cu ele mai de aprope indicatiuni, — cele mai vatematorie barfele, — pote se aiba dreptu a refusa absolutmintu publicarea respunsului cuvenitu: — ambii recusera la colonele *Albinei*, mai provocandu-se a densii, casi cei duoi dd. din *Oravitia* a fapt'a positiva, ca „*Albina*,” publicandu in colonele sale atacurile dlui *Bartolomeu*, prin acesta a devenitu moralmintu obligata a primi si respunsurile celor atacati. —

Acestea permitiendu aici ca de justificare a nostra si de introducere a causei, facemu se urmedie acum aci ambele scrieri de cari amintiram, crediendu ca cu atat'a am pote incheia sirulu acestei lupte polemice cu dlu *Bartolomeu*. Mai observamu numai ca din epistola deschisa a dlui *P. Petroviciu* ni-am permis a sterge — nu numai pasagia, dar chiar pagine, cari se referiau totu numai la persoana lui *Babesiu*, facendu-si dsa peste tota mesur'a multu de lucru cu o aperature — forte de prisosu! —

Epistola deschisa

Intre dlu *Ioane Bartolomeu*, famosulu secretariu consistorialu din *Caransebesiu*; cu reflexiuni la pamfletulu seu, publicatu in suplementulu la „*Federatiunea*” nr. 106 din 14 oct. 1872,

spre aperature si re'nfruntare,

(Dupa apelulu la leialitatea Federatiunei si motivarea cu de amenuntulu a cererei de ospitalitate in acestu casu, in colonele ei, dlu *G. Craciunescu* scrie:)

Stimabile domnule! N'am onore a Te cunosece, de catu numai dupa famosu-ti nume si renume, — de dupa care de comunu esci consideratu de una ospacitate extraordinaria financiar, capacitate ce intr'unu restimpu de abia 6—7 ani, in calitate de „*secretariu eppesu*”, dintr'unu modestu salariu anuale de 6—800 fl. sciu a-si farmeca o casutia, in pretiu de vr'o 12,000 fl. si mai unele alte, cum vorbescu gurele rele; — dar fiindu ca avusi bunavointia, in nrulu 106—7 alu *Federatiunei* din 1872, in scrisoarea deschisa, adresata dlui *V. Babesiu*, a face alusiune si la neinsemnat'a mea persoana, afirmandu ca „*in Caransebesiu nu se pota alege de protopopi individi profani, cari nici un'a data n'au functiunatu ca preoti, ba se este mai multu, nu sciu cantu nici unu Domne miluesce-ne*” — vrendu-nevrendu cauta se stau cu dta puointelu de vorba, nu atatu de dragulu dtale, catu mai vertosu pentru orientarea onoratulu publicu, cetitoriu de gazete.

Eu Ti credu, dle secretariu, ca dta esci forte superata pre dlu *Babesiu*, — toti omenii de inim'a si spiritulu dtale, de ori-ce natiune si confessiune — sunt superati si chiar infuriati a sup'a daale, si — caus'a de securu nu pote fi alt'a de catu ca, *albinels* daale, au acea nesuferita natura, ca impungu pre bietulu ursu in borcanu candu se intinde la miera — *avrei si drepturiloru altora!* Ursulu apoi turbatu strechia in lumea larga si in furi'a lui asverla in tote partile cu pulbere si cu glia, cu petri si cu balega, pre cum i vine in demana, ca se uida pre albine, si pre stepanulu *Albineloru!* Tocmai acesta e istoria dtale cu pamfle-

*) Din acesta conditiune cauta se deducemu, ca on. Redactiune de la „*Federatiunea*” si pamfletulu dlui *Bartolomeu*, in contra monstrulu *Babesiu*, — numai pre bani l'a publicatu; ceea ce este forte caracteristicu — si intr'un'a, si intr'alta parte!

tulu din „*Federat.*” isbindu'infuriatu asup' dlui *Babesiu*, atacandu tote institutiunile nostre bisericesci, cari nau ferioire a fi in teritoriulu „*de Dumned'eu* scutitei eparchie de *Caransebesiu*,” si pre toti aderintii dlui *Babesiu*.

Eu, ce e dreptu, candu am competitu pentru vacantulu postu de protopopu in tractulu *Hasiasilu*, abia cateva septemani erau irotonitu de presviteru, dara fiindu aplicatu Consistoriu in calitate de asessoru referinte in senatulu stensu bisericescu, i pana la actulu alegerii, respective candidarii de protopopu avui mai adeseori ferioirea d'afunctiun'a la unu altariu cu *Pre santi'a* sa bunulu nostru *Parintu Episcopu* diecesanu. Era nainte de irotonit'are, dupa ce am absolvitu cursurile teologice, 8 ani am functiunatu ca profesore, catechetu si essortatoru la gimnasiulu superioru din *Temisior'a*, si 2 ani totu ca asessoru refer. in senatulu scolaru; fiindu atatu in *Temisiora*, catu aici in *Aradu*, membru activu alu *Corului eccl'ie bisericescu*, unde din intemplantu invetiati cantu si „*Domne miluesce-ne*” ce presupuot Dta, ca l'asi fi uitatu, de candu am absolvitu teologi'a!

Seu altfelu de „*Domne miluesce-ne*” a subintielesu dora Dta? Asia nescu „*Domne miluesce-ne*,” de cele cu cari e datin'a la *Dvostra* a se intimpin'ia bietii investiatori, capelani, preoti si toti cati si-cerca intarirea in outare postu?!

Se me ierti, dle secretariu, ca marturisescu sinceru, cumca astfelu de „*Domne miluesce-ne*” — intr'adeveru nu pricepu, nu am invetiatu si feroseca-me bunulu *Ddiu* da si dor se invetiati candva! pentru ca pe aici nu se cere la alegere de protopopi, preoti, capelani, investiatori, ca se rigorozeze si apoi practice cineva astfelu de „*Domne miluesce-ne*.”

Cu tote, eu unulu nu Te invidiez, ca Dta, dle secretariu, cu „*Domne miluesce*” alu dtale, Ti-ai junsu scopulu, a fi astadi atatu de bine — *miluitu!* — si, spre liniscirea dtale fidiu, ca inca n'am primitu hirotosia de protopopu, ci si de presentu sum totu numai preotu simplu si asessoru ordinariu consistoriale cu sarcina ce mi-a impus'o ven. sinodu eparchiale si pre care o portu cu consciintia pana candu superioritati mele va placu a mi-o in schimb cu alt'a! De favoruri in ale nostre imprejurari nu se vorba — se d'convinsu!

Dupa tote acestea, dandu de neadeverate tote asertiunile dtale, referitorie la persoana mea: nu mi remane alt'a decatu a afirma si eu cu Dta, ca — da, la *Dvostra* intru adeveru „*nu se pota alege de protopopi individi profani*.” — cari n'au darulu seu darurile cele bogate: atat'a inose Te pota asecura, ca in *Aradu* s'au alesu, si se pota alege de protopopi, de investiatori etc. si omeni — fora daruri! Apoi daca Dta si acesta *anomalia* o atribuesci *Dlui Babesiu*, dieu atunci — *uritu l'ai castnitu!*

Aradu in decemvro 1872.

George Craciunescu, asessoru referinte la consist.

(Va urm'a)

Concursu.

Pentru implinirea statiunei vacante de investiatoriu la scola confesionala ort. romana din comun'a *Vlaicovetiu*, cottulu *Timisioarei*, protopresbiteratulu *Versietului*. — Emolumintele sunt: 300 fl. v. a. 2 jugere de pamentu aratoriu, una gradina de 600 □ stangeni estravilana si un'a intervalana, 3 orgii de lemne pentru incaldirea scolei si 2 orgii pentru investiatoriu. — Terminulu e pana la 10 februaru a. c. st. v.

Doritorii de a ocupa acestu postu, sunt avisati: recuzele loru bine inscrite si provideute cu tote documintele prescrie in statutulu org. bisericescu, adresate comitetulu parochialu se le substerna domnulu protopresbiteru *Ioane Popoviciu* in *Mercina*, post'a ultima *Varadia*; afora de acesta vor ave a se presentu intro dominea s'au serbatore in bisericu pentru cantare. — Diu'a alegerii va fi cea d'antiau dominea dupa expirarea concursulu. —

Vlaicovetiu, 16 ianuariu 1873.

Comitetulu parochialu.

In co'ntielegere cu dlu protopresbiteru tractualu *Ioane Popoviciu*.

2—3

Concursu

Pentru ocuparea postulu investiatorescu vacantu la scola confesionala gr. or. din *Crivina* in cottulu *Carasului*, protopop. *Lugosiu*, se deschide concursu pana la 15 fauru v.

Emolumintele sunt: 240 fl. v. a. salariu anuale, 3 jugere de pamentu, gradina pentru legumi, 8 orgii de lemne din care are a fi incaldita si scola, si cortelu liberu.

Recuzele provideute cu timbrulu si atestatulu de calificatiune prescriu, au a se adresa catra on. sinodu parochialu gr. or. din *Crivina*, si a se substerne *Dlui* protopopu *G. Pesteanu* in *Lugosiu*.

Crivina, in 7 ianuariu 1873.

In co'ntielegere cu d. protopopu tractualu

3—3

Comitetulu parochialu.